

TOMBEM LES MURALLES !!

La Industrialització i el naixement del Moviment Obrer a Catalunya (II)

Plànol de la ciutat de Barcelona. 1840, publicat en el *Manual del viajero en Barcelona*, Impremta de Francisco Oliva, Barcelona: 1840.

Objectius

- 1- Fer una aproximació a la geografia urbana de la Barcelona de mitjan segle XIX, en ple procés d'industrialització.
- 2- Veure la densitat i el tipus de fàbriques que proliferaven dins la ciutat.
- 3- Analitzar les muralles de Barcelona (els seus orígens, les raons del seu manteniment i les conseqüències que ocasionaven als habitants de Barcelona).
- 4- Veure la resposta social a les muralles.
- 5- Aprendre a analitzar diferents tipologies documentals, des de gràfics a escrits d'època (plànols, mapes, literatura i assaig d'època...).

Descripció de la proposta

Les activitats estan pensades per fer una aproximació a la geografia urbana de Barcelona a mitjan segle XIX.

Així mateix, s'analitzarà les conseqüències que el manteniment de les muralles ocasionaven a una població en plena industrialització i creixement demogràfic.

Aspectes didàctics i metodològics

S'ha pensat per ser realitzada com un treball individual de recerca. De totes maneres, es pot organitzar també en grups cooperatius, a conveniència del grup-classe o el professor/a.

La present activitat forma part d'una sèrie de set activitats que se centren en aspectes concrets de la industrialització i el naixement del moviment obrer a Catalunya. Una opció és fer petits grups i que cada un treballi una de les activitats per després presentar-la al grup classe explicant què han fet, quins documents han treballat i quines conclusions han tret.

Recursos emprats

- El mateix dossier d'activitats (amb activitats, resums i enllaços als documents i altres pàgines d'Internet)
- Diferents fonts documentals enllaçades al dossier:
 - Plànols.
 - Selecció de vinyetes d'una auca.
 - Textos impresos d'època (Ribot i Fontseré, A., *Poesías escogidas*, Imp. del Tiempo, Madrid: 1846, Monlau, P. F., *¡Abajo las murallas!*, Imp. Del Constitucional, Barcelona: 1841).
- Resum dels intents d'enderroc de la muralla enllaçat al dossier.
- Fitxes de procediments editades per l'ANC que publicades al [blog SDANC Recursos](#), i a les quals s'accedeix des del quadern d'activitats mitjançant enllaços.

Continguts, competències i processos que es treballen de forma destacada

Continguts: ESO_4, 2n de Batxillerat (assignatura comuna d'Història) i 1r de batxillerat (matèria de modalitat: Història del món contemporani).

Competències

- Analitzar els canvis i les continuïtats dels fets o fenòmens històrics per comprendre'n la causalitat històrica.
- Aplicar els procediments de la recerca històrica a partir de la formulació de preguntes i l'anàlisi de fonts, per interpretar el passat.
- Interpretar que el present és producte del passat, per comprendre que el futur és fruit de les decisions i accions actuals.

- Identificar i valorar la identitat individual i col·lectiva per comprendre la seva intervenció en la construcció de subjectes històrics.
- Aplicar els procediments de l'anàlisi geogràfica a partir de la cerca i l'anàlisi de diverses fonts, per interpretar l'espai i prendre decisions.
- Analitzar les manifestacions culturals i relacionar-les amb els seus creadors i la seva època, per interpretar les diverses cosmovisions i la seva finalitat.
- Valorar les expressions culturals pròpies, per afavorir la construcció de la identitat personal dins d'un món global i divers.
- Valorar el patrimoni cultural com a herència rebuda del passat, per defensar-ne la conservació i afavorir que les generacions futures se l'apropriïn.
- Formar-se un criteri propi sobre problemes socials rellevants per desenvolupar un pensament crític.
- Pronunciar-se i comprometre's en la defensa de la justícia, la llibertat i la igualtat entre homes i dones.

Continguts

- CC1. Textos de les ciències socials: descripció, explicació, justificació, interpretació i argumentació, i vocabulari propi.
- CC3: Cronologia i temps històric. Situació en el temps i en l'espai dels fets històrics rellevants. Periodització convencional. Formes de comptar el temps d'altres cultures.
- CC4: Coneixements històrics temporals: canvi, continuïtat, sincronia, diacronia, successió, simultaneïtat, causalitat...
- CC5. Fonts primàries i secundàries. Fiabilitat i idoneïtat de les fonts. Interpretació i contrast de les fonts històriques. Els arxius.
- CC6: Vincles entre el passat, el present i el futur. L'empatia històrica.
- CC7: La memòria històrica. L'intercanvi generacional. Memòria i història.
- CC8: Caracterització de les societats del passat. Elements de canvi i continuïtat entre etapes històriques. Arrels històriques de la contemporaneïtat.
- CC9: El passat i el present de Catalunya en el context d'Espanya i d'Europa.
- CC10. Models d'interpretació geogràfics i dels fets històrics, i les problemàtiques i fenòmens socials.
- CC12. Les manifestacions artístiques en el seu context històric. Valoració estètica. Estils i llenguatges expressius.
- CC13. Anàlisi d'imatges com a fonts històriques, referents estètics i interpretacions de la realitat. Ús i descodificació de llenguatges icònics, simbòlics i audiovisuals.

- CC15. Canvis, continuïtats i ruptures en el món de la cultura i l'art, i en les mentalitats. La influència dels mitjans de comunicació sobre les col·lectivitats.
- CC17. Cerca, anàlisi i contrast d'informacions diverses.
- CC18. Lectura i interpretació de mapes, plànols i imatges de diferents característiques i suports. Eines d'orientació espacial.
- CC28. Situacions de desigualtat, injustícia i discriminació. Justícia social, solidaritat i equitat. Estereotips i prejudicis.
- CC30. Identitats personals i col·lectives. Pertinença i cohesió social.

Esquema i Temporització

L'esquema de l'activitat és el següent:

- 1- Introducció.
- 2- Aproximació: Primer problema, primeres hipòtesis
- 3- Observació i anàlisi de la geografia urbana de la ciutat (plànols i vinyetes d'una auca)
- 4- Aprofundiment
 - 4.1. Estudi de la cronologia de les reivindicacions contra les muralles
 - 4.2. Observació d'exemples de coetanis que denuncien les muralles
 - 4.2.1. Des de la literatura (Antoni Ribot i Fontseré)
 - 4.2.2. Des de la medicina (Pere Felip Monlau)
- 5- Conclusions.

La temporització estimada és de dues sessions. Variarà segons sigui treball individual o en grup.

Alumnat a qui s'adreça especialment

Alumnes de 4t d'ESO i 2n de Batxillerat. Es podria treballar també a 1r de batxillerat en l'assignatura Història del Món Contemporani.

Documents adjunts

Dossier d'activitats: [enllaç](#)

Bibliografia

- Bahamonde, A., Martínez, J. A., Historia de España siglo XIX, ed. Càtedra, Madrid: 2007.
- Benet, J., Martí, C., Barcelona mitjan segle XIX: el moviment obrer durant el Bienni Progressista (1854-1856), ed. Curial, Barcelona: 1976.

Fontana, J., "La fi de l'antic règim i la industrialització (1787-1868)", a Vilar, P. (dir) Història de Catalunya, vol. 5, Ed. 62, Barcelona: 2003.

Romea Castro, C., Barcelona romàntica y revolucionaria. Una imagen literaria de la ciudad, década de 1833 a 1843, UB, Barcelona: 1994.

Autoria

Guerau Ribes Capilla. Arxiu Nacional de Catalunya.

